

שמעתא עמיקתא

גליון תע"ח | פרשת במדבר - חג השבועות - תשפ"א | קהילת הניכי הישיבות | רמות ב'

הלכות מצוות ל שבועות

ערב שבעות

אמירת תחנון

מרי"ח סיון אין אומרים תחנון. [רמ"א (סי' תצד סעי' ג)]. כי מיד בשני בסיון אמר להם משה לקדשם לתורה, ואח"כ מתחילים ג' ימי הגבלה. [מ"ב (סי' ק"ח)].

תענית בימים אלו

אין מתענים בימים אלו. [מ"ב (סי' ק"ז)]. ואין להתענות תענית חלום בשבועות. [ע"י בכה"ח (סי' תרד אות לח) שהביא מח' בזה והכריע דשב ואל תעשה עדיף ואין להתענות].

שמיחת עשבים בבה"כ ובבתים

יש נוהגים לטרוח עשבים בבית הכנסת ובבתים, זכר לשמחת מתן תורה. [רמ"א (שם סעי' ג)]. והערה"ש (אות ו) כתי' שבדורות שלפנינו ביטלו האילנות והעשבים מטעמים שידעו הגדולים שבדור. וע"י בסמוך].

להעמיד אילנות בבה"כ ובבתים

יש נוהגים להעמיד אילנות בבה"כ ובבתים כדי שיזכרו שבעצרת נידונון על פירות האילן ויתפללו עליהם. [מ"א (שם סי' ק"ח) הביאו המ"ב (סי' ק"ז)]. וי"א שאסור לעשות כן כי עכשיו הוא חוק העמים להעמיד אילנות בחג שלהם. [ח"י"א (כלל קלא אות יג) בשם הגר"א. והובא במ"ב (שם)]. וכן נקט האג"מ (יו"ד ח"ד סי' יא אות ה) ודחה דברי המהר"ש (דעת תורה סי' תצד) שכת' דאין לחוש לזה. והערה"ש (אות ו) כתי' שבדורות שלפנינו ביטלו האילנות והעשבים מטעמים שידעו הגדולים שבדור. וכן נהגו החזו"א והגר"י"ק

זצ"ל (ארחות רבנו ח"יב ע"מ ע"ט). וכל מקום ינהג כמנהג מקומו.

שמיחתם ביו"ט (למקילים לעיל)

אפשר לשתחם אפילו ביו"ט, אף אם אינם ראוים למאכל בהמה, ששמחת שחשב עליהן מבעוד יום אין בהם משום מוקצה, ובפרט אם הם עשבים המריחין. אכן אם חל שבועות ביום טוב עצמו או בערב שבת. כיון שכונתו לצורך יו"ט ואין שבת מכין ליו"ט, אלא ישטחם

עירוב תבשילין

יו"ט שחל בערב שבת, אין מכינים בו כל מאכל לצורך שבת, אלא אם עירב עירוב תבשילין. [שו"ע (סי' תקכ"ז)]. וע"י הפרטים בזה בשמעתא עמיקתא גליון שי"ח.

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. [שלי"ה (מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז סי' ק"א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א)]. וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. [אור לציון (ח"ג פי"ח אות ד)]. והכה"ח (אות א) כתי' להקל אם א"א לו לאחר התפילה].

נשים בקידוש מבעוד יום

אע"פ שנשים פטורות מספירת העומר, מ"מ עליהן להתמתין עכ"פ מלקדש על היין עד צאת הכוכבים. [להורות נתן (ח"ז סי' לא), עיי"ש הטעם].

הדלקת נרות מבעוד יום

ניתן להדליק נרות יו"ט מבעוד יום וא"צ להתמתין עד הלילה (כשערב חג אינו חל בשבת). [הגרש"ז"א זצ"ל (הליכ"ש שבועות פ"ב אות ב ובהגה שם)].

תוספת יו"ט

יש לקבל תוספת יו"ט כשאר יו"ט. [סתימת הפוסקים. דלא כהבנין שלמה (סי' לה) הסובר שאין תוספת בשבועות, עיי"ש]. ואין מחסר מהתמימות בקבלה זו, כיון שעדיין נקרא אותו זמן יום המ"ט של הספירה, אלא שאסור אז לעשות מלאכה. [הגר"י"ק זצ"ל (חוט שני ח"ד ע"מ שכה)].

ליל שבעות

ללמוד תורה כל הלילה

נהוג רוב הלומדים להיות נעורים בליל שבועות ועוסקים בתורה. [זוהר (בראשית ח, א ויקרא ז, ב) הביאו המ"א (רס"י תצד)].

אמירת התיקון

יש אומרים שבליה יש לומר התיקון של ליל שבועות. [דרך החיים (דניי חג השבועות אות ב) ופמ"ג (א"א רס"י תצד)]. וכן נקט הכה"ח (שם אותיות וט-ז) ע"פ האר"ז"ל. וי"א שאף מי שחשקה נפשו בלימוד תורה שבעל פה יש לו לומר תחילה התיקון (ובחורי ישיבה הלומדים בישיבה יעשו כהוראת רבותיהם). [אור לציון (ח"ג פי"ח אות יא)]. אולם י"א שהלומדים בהבנה ובעומק, לימוד זה עדיף מאמירת התיקון. [הגר"צ פרק זצ"ל (מקראי קודש פסח ח"ג סי' לד)]. וע"י ברב פעלים (ח"א סוד

ברכה על השתיה במשך הלימוד

הקובע ללמוד תורה וכדו' ומפעם לפעם שותה קפה וכדו', ומתחילה היה בדתו לשתות עוד, יכוון מתחילה שהברכה תחול על כל מה שיביאו לו ופוסר בזה כל מה שישתה אח"כ אפ"י אחרי זמן מרובה (כ"ז שלא הסיח דעתו מלשתות או שיהיה מקומו). [הגרש"ז"א זצ"ל (וואת הברכה פ"ה ע"מ 53)]. וע"י באב"ז (פ"ב אות יז) ובמנח"י (ח"ה סי' קב)]. ומ"מ אם שתה כשיעור המחייב

הברכה אחרונה בכדי שתיית רביעית) ומשער שישתה עוד רק כעבור חצי שעה ומעלה או אחר שצמצא, יש לו לברך ברכה אחרונה מיד על הכוס הראשונה, וכשישתה שוב יברך ברכה ראשונה. [ע"י בשו"ע (סי' קפד סעי' ה), במ"ב (סי' תצד) ובמנח"י (שם)].

נטילת ידים כשהגיע עמוד השחר

כשיאור היום (עלות השחר), יש ליטול ידים להעביר רוח רעה השורה עליהם. (ולענין הברכה עיין להלן). [שו"ע (סי' ד סעי' יד)]. ומ"מ א"צ להפסיק הלימוד וליטול ידים מיד. [החזו"א (דעת נוטה הגה 316) והגרש"ז"א זצ"ל (הליכ"ש שבועות פ"ב אות ד)]. וכמו"כ מותר ללכת יותר מדי

אמרות, וא"צ לדקדק שלא לגעת בעינים וכדו'. [הגרש"ז"א זצ"ל (שם)].

ברכת נטילת ידים

הנעור כל הלילה לא יברך על נט"י בבוקר, רק אחר שעשה צרכיו או הטיל מים ושפף, שאז לכוי"ע יתחייב לברך ויברך ענט"י ואשר יצר. [מ"ב (סי' ד סי' ק"ל וסי' תצד סי' א)]. אמנם נגיעה במקומות המכוסים שבגופו בלבד לא מועילה. [הגרש"ז"א זצ"ל (אשי ישראל פ"ב הגה ע"ט)]. ובני ספרד (שהיו נעורים כל הלילה) נוהגים שלא לברך ברכה זו בכל אופן.

ברכת הציצית

יש אומרים שאע"פ שהיה לבוש ציצית כל הלילה צריך לברך עליה בבוקר. [שו"ע (סי' ח סעי' ט)]. ויש חולקים. [מ"א (אות כא)]. ולמעשה לא יברך. ואם מתעטף בטלית גדול יכוון לפטרו

בברכתו. [מ"ב (סי' ח סי' ק"ק מב סי' תצד סי' א)].

ברכת אלוני נשמה והמעביר שינה

י"א שאין לברך ברכת אלקי נשמה והמעביר שינה אם היה ניעור כל הלילה. [נא"ר (סי' יא) אות ב]. ויש מפקפקים בזה. [פמ"ג (שם א"א סי' ב)]. ולמעשה לא יברך, אבל ישתדל לשמוע שתי ברכות אלו מאחר ויכוין לצאת. [מ"ב (סי' יא) סי' יא וסי' תצד סי' א] ע"פ השע"ת (סי' יא) וכן יאמר יאן בלילה (אפ"י בארע"י) ששים נישמן (חצי שעה) לכוי"ע יש לו לברך אותם. [מ"ב (שם)].

ובשע"ת (שם) כתי' שיש להביא את עצמו ליד שינה כל שהוא. ובא"ר (סי' ד אות ח) מבואר דאף ללא שינת קבע יש משום הפקדת פקדונו ביד הקב"ה. וע"י בב"ה"ל (סי' ד על סעי' טו ד"ה דוד) שהביא מח' כמה הוא שיתין נישמן (גי

שעות, חצי שעה או מעט יותר מנינוט). ולמעשה ע"י בקצות השלחן (סי' ב אות ט) שנקט שהוא חצי שעה. וכן דעת האור לציון (ח"ב פ"א אות ו) והגר"ח"ק שליט"א (דעת נוטה ע"מ קכד)].

ברכות התורה

י"א שאף אם לומד בלילה, הלילה הולך אחר היום שעבר וא"צ לחזור ולברך כל זמן שלא ישן. [מ"א (סי' יא) סי' יב] בדעת השו"ע (סי' יא) וי"א שצריך לברך ברכה"ת אף אם לא ישן. [מ"א (רס"י תצד ד"ה ועיין, וסי' יא) וסי' יב]. ולמעשה ישמע מאחר שישן בלילה, ואם אין אחר לא יברך דספק ברכות להקל. [מ"ב (סי' יא) סי' יא]. ומבואר דאם ליכא אחר אינו מברך, דלא כהמהר"ם שיק

(א"ח"ח סס"י א) שנקט שבכה"ג יברך לעצמו. אולם מצנינו סוברים כדבריו, ע"י ערה"ש (סי' יא) וכן כה"ח (אות כז) ואורחות רבנו (שם) בשם החזו"א. [ומנהג בני ספרד לברכס בעצמם].

זמן ברכת התורה (למחמירים לעיל)

יש להקפיד לצאת ידי"ח הברכות אחר עמוד השחר. [דלדעת הגר"ש"ק זצ"ל (האלף לך שלמה סי' לג) והכה"ח (אות כט) אם יברך לפני כן לא ידו"ח. וע"י בבצל החכמה (ח"ה סי' סח) שכת' שבדיעבד אם טעה ויברך, לא יחזור ויברך, אבל טוב שישמע ברכה"ת מאחר או שיכוון לפטור עצמו בברכת אהבה רבה וילמד על אתר].

לכוון בברכת התורה בערב שבועות שנתפטר רק עד סוף הלילה

אם מכוון להדיא בשעת ברכות התורה בערב שבועות להגביל חלות ברכתו עד למחרת, יש אומרים שמועיל ויוצא ידי ספק. [מ"א (סי' תרל"ט סי' יז)]. וע"י באורחות רבנו (ח"א ע"מ מז) בשם הגר"י"ק זצ"ל דמהני להגביל חלות הברכה עד שהולך לישון. וכן הוא בלוח אר"י לגר"מ"ט (הושענא רבה) בשם האדר"ת].

וג"ש מחמירים. [ח"י"א (ש"א כלל ט אות א) והגר"ש"א זצ"ל (שבת יצחק ח"ה ע"מ רס"א)]. ולמעשה אם אין אחר שיוציאו ידי"ח אם הגביל ברכתו במפורש, יכול לסמוך לברך בעצמו. [מנח"ש (ח"א סי' יח אות ח-ט)]. ומשנה הלכות (ח"ו סי' יד)]. וע"י בשמעתא עמיקתא גליון ס"י.

ישן שינת קבע ביום שלפניו

אם ישן שינת קבע (חצי שעה) ביום הקודם, י"א שיכול לברך. [רע"א המובא במ"ב (שם)]. וע"י בלוח אר"י לגר"מ"ט (הושענא רבה) בשם האדר"ת דשינת קבע היינו שיתין נישמן. ויעוין לעיל שהוא חצי שעה. [יש חולקים. [חזו"א] (מעשה איש עמי' ס' תשובות והנהגות ח"ה סי' קס)].

ישן שינת קבע בלילה

אם ישן שינת קבע על מיטתו בלילה, אם נמשכה שנתו חצי שעה, מברך בקומו ברכות התורה. ואף הישן בבגדיו אם נשכב על דעת לישון כמה שעות, יברך בקומו, אפילו ניעור קודם חצות הלילה. [הגרש"ז"א זצ"ל (הליכ"ש תפלה פ"ו אות א)]. וע"י במ"ב (סי' יא) וסי' כג) שהמתננמם

בלבוש על אצילי ידיו אפילו בלילה אינו חייב שינת קבע. [ללמוד עד שיועני מי שיוציאו ידי הובה

אם הגיע עמוד השחר א"צ להפסיק מלימודו עד שיגיע אחר שיוציאו, כיון שאין בידו לברך עתה משום הספק. [חזו"א (דינים והנהגות פ"א אות יב), מנח"ש (סי' יח אות ח) וקובץ תשובות (ח"א סי' ט ד"ה אולם צ"ל)]. אולם בא"א מבוטשטשט (סי' מ) אינו מיקל בזה אלא בספי' דרך תחנונים. [דעת הכה"ח (סי' תצד אות יב) להחמיר לגמרי. וכן הוא בשבט הלוי (ח"י סי' עז אות ב)]. וע"י בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ד].

רוצה ללכת לישון קודם תפילת שחרית

מי שהיה ער בלילה ורוצה ללכת לישון אחר עלות השחר על מנת שיוכל להתפלל בכוונה, אף אם אין לו שומר רשאי ללכת לישון. שאם לא נתייר ללומדים ללכת לישון הרי רובם של המתפללים לא יתפללו כהוגן, וכיון שהוא צבור שצריך להתאסף שנית, אין לחוש

לספק קטן שאולי יאחרו מחמת השינה. [שבט הלוי (ח"י סי' טט)]. ומ"מ אם אפשר עדיף שימנה שומר שיוזכרנו להתפלל. [נלענין פרישות, ע"י במ"ב (סי' תצד סי' א) שכת' שבכוון לזיור ע"פ קבלה אם לא בליל טבילה. ואם לא קיים מצות פו"ר, ע"י בב"ה"ל (סי' רמ על סעי' א ד"ה מליל) בשם הישועות יעקב, שיש מקום להקל בזה (וצ"ק לדבריו במ"ב סי' תצד סי' א)]. וע"י עוד במ"ב (סי' רמ סי' ז) שכת' דאלו שיצאם מתנבך עליהם, מצוה לקיים המצוה. וע"י ב"בן איש חי (שנה ב פ"ר וירא אות כג) שאף בליל יו"ט שני דשבועות יש להחמיר בזה. וכן נקט הכה"ח (אות ח). אולם המ"א (סי' רמ סי' ב) הערה"ש (אות ו) המ"ב (סי' ק"ז) כתי' להקפיד בליל ראשון בלבד].

דיני התפילות

סדר התפלה

סדר התפלה של שבועות כמו ביו"ט של פסח, אלא שאומרים: את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו. וביום גומרים ההלל. [שו"ע (סי' תצד סעי' א)]. וי"א שיר היחוד ושיר הכבוד

בגזעיהם. [לוח אר"י לגר"מ"ט].

מנהגות רות

קוראים מגילת רות. [רמ"א (סי' תצ סעי' ט)]. ובחזו"ל נוהגים לקרותה ביו"ט שני. [ע"י בפמ"ג (שם א"א סס"י ח וסי' תצד מ"ז סי' ק"א)]. ובני ספרד אינם נוהגים לקרותה. [תני"ב (סי' תצ אות ט)].

ברכה על המגילה

יש שהנחו שלא לברך על קריאת המגילה. [רמ"א (סי' תצ סעי' ט)].
ויש נוהגים לברך על המגילה הכתובה בקלף כדין. [עיי במי"ב (שם ס"ק טו)].
ו"י"א שאף הנוהגים לברך על הקריאה מ"י"מ אין מברכים עליה ברכת שהחיינו. [תשובות והנהגות (ח"א סי' שכג) בשם ספר פאר עץ חיים].
ויש אומרים שמברכים עליה שהחיינו אם המגילה כתובה כדין (וכן הוא בשאר מגילות חוץ מאיכה). [הגר"א (מנשה רב ארת קעה).
וכן נהגו אצל החזו"א, ע"י בארחות רבנו (ח"ב אות קיב)].

קריאת התורה

מוציאים שני ספרים, וקורין בראשון חמשה קרואים, מבחדש השלישי עד סוף הסדר. [שו"ע (סי' תצד סעי' א)].
וקורים הדברות בטעם העליון. [מ"ב (ס"ק ג)].
ויש נוהגים לעמוד בשעת אמירת יי הדברות.
ודעת הגרשז"א זצ"ל (הליכיש תפלה מ"ב הגה ל) והאג"מ (או"ח ח"ד סי' כב) שאע"פ שיש סוברים שיש למנוע מנהג זה מ"מ מותר לנהוג כן.
ומי שאינו נוהג לעמוד ונמצא במקום שנוהגים לעמוד או ישנה ממנהג המקום].
אקדמות

המנהג לומר אקדמות, ויש לאומרם קודם שמתחיל הכהן לברך על התורה, וכן המנהג בכמה קהלות. [מ"ב (ס"ק ב)].
ועיי"ש שאכן יציב פתגם שאומרים ביום ב' בעת קריאת הפטרה התנפש באיזה מקומות לאמר אחר פסוק אחר של הפטרה.
ואם טעה הכהן וכתב וירך על התורה לאמרו האקדמות קודם קריאת הלוי (ואם גם בירך הלוי יאמרו לפני א' משאר העולים). [הגרשי"א זצ"ל (מבקשי תורה גליון נב עמ' סא)].

הקריאה ביו"ט שני (בחול)

ביום השני קוראים בפ"י כל הבכור עד סוף הסידרא. [שו"ע (סי' תצד סעי' ג)].
ואם חל בשבת כיוון שצריך שיעלו ז' קרואים, מתחילין עשר תעשר. [מ"ב (ס"ק ה)].
והמפטיר קורא כמו אמתול ומפטיר בחבוקק מן וה' בהיכל קדשו עד למנצח בניגוניו. [שו"ע (שם)].

יזכור ואב הרחמים

מנהג בני אשכנז, להזכיר נשמות קרוביהם שהלכו לעולמם ולנדור צדקה לעי"נ בשלשת הרגלים באמירת "יזכור".
ובחול"ל עושין כן ביו"ט שני. [מ"ב (שם ס"ק יז)].
ועיי"ש שכת' בשכל מקום שקורין על הבכור מוזכרין נשמות, ועם בו מתנת יד ונדורים צדקה].
ואומרים אב הרחמים ביו"ט של שבועות. [מ"ב (שם)].

י-ה קלי וגואלי

באר"י (שואמרים יזכור) אין אומרים הפיוט י-ה קלי וגואלי בשבועות.
ובחול"ל אומרים אותו ביו"ט ראשון (כי לא אומרים בו יזכור). [ליקוטי מהרי"ח (ח"ג עמ' יב כה ומח)].

אמירת פרקים

יש נוהגים לומר "פרקים", וכשחל שבועות ביום שישי - שבת אין אומרים אותם, וכשחל שבועות במוצ"ש אומרים פרקים במנהג בשבת. [מ"ב (ס"ק יז)].

ש נ ח ת יו ן ט

חציו לח' והציו לבם

מצוה להלך החי"ט חציו לבית המדרש וזו טעה להכין וכתב בירך על כבודו ולענוה כמו בשבת. [שו"ע (רס"י תקכט)].
ועיי במ"ב (סי' תקצז ס"ק א) שאף ר"יה בכלל רגל לענין זה].

לשמנה בני ביתו

חייב אדם להיות שמח וטוב לב בחג, הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו.
וחייב להאכיל לגר ליתום ולאמנה עם שאר עניים. [שו"ע (סי' תקכט סעי' ג)].

נשים

אף נשים חייבות במצות שמחה כאנשים. [תינוך (מצוה תפח), שאג"א (החדשות סי' ט) וברכ"י (סי' תקכט אות ה)].
ועיי ברע"א (השטות ס"י א) בשם הראב"ד.
ועיי"ש שמ"מ אין חייבות לאכול פת ביו"ט ועיי"כ אם שכתו ועיי"י אין חזורות.
וכן פסקו השבט הלוי (ח"ד סי' יח) והגרשי"א זצ"ל (מבקשי תורה יו"ט עמ' רמא) דלא כהפתי"ש (סי' קפח ס"ק ו) דס"ל שצריכות לחזור].

עניים, יתומים ואלמנות

חייב להאכיל לגר, ליתום ולאמנה עם שאר עניים שנאמר (דברים ט"ז) והלוי והגר והיתום וגוי' אבל מי שנועל דלתי חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולכרי נפש אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו. [שו"ע (שם) ומ"ב (ס"ק יז) ע"פ הרמב"ם (יו"ט פי' הי"ח)].
ועיי בכת"ס (או"ח סי' לט ד"יה ועי"פ) שכת' דמי שנועל דלתי ביתו ואינו מזמין עניים שילחטו זה וזה אלא מלוי כריסו נראה שלא קיים מצות שמחת יו"ט כלל.
אולם מדברי הרמב"ם (שם) ובספר המצות (מצוה ז) שממע שאין זה אלא בכלל המצוה, עיי"ש בלשונו].

מצות שמחה מו"ח' או מדרבנן

בזה"ש שבעוה"ר אין המקדש קיים ואין בשר שלמים, י"א שמצות שמחה אינה אלא מדרבנן. [תוס' (מ"ק ד' ד"ה עשה).
ועיי בתוס' (פסחים קט. ד"ה במה), בב"ח (סי' תקכט) ובער"ל"י (סוכה מב: על רש"י באה"ד ש"א)].
אולם י"א שאף בזמן הזה יש מצות שמחה מה"ח. [רמב"ם (מצוה נד), חינוך (מצוה תפח), ריב"א (סוכה מב: ד"ה החלל) ור"ן (שם כא. בריף ד"ה והשמחה)].
וכן עיקר. [כן דעת רוב הראשונים.
וכן פסקו השאג"א (סי' שה), הברכ"י (סי' תקכט אות ד), הנשמי"א (ככל סח אות יט) והמ"ב (סי' טו)].

מצות שמחה בליל יו"ט ראשון

אע"פ שמצות שמחה הינה מה"ח (עיי לעיל), מ"מ בליל ראשון של יו"ט אינו אלא מדרבנן. [ש"א (סי' טו), ברכ"י (סי' תקכט אות ו), חת"ס (אה"ע סי' קכב ד"ה אלא טעם) וכן נר' מהשע"צ (סי' תקמו ס"ק יז), א"א כהנ"א (שם טו) הובא בשערי' (סי' תקכט אות ב).
ועיי באבני' (סי' תכג אות ט), בעמק ברכה (שמחת יו"ט אות א), באור לציון (ח"ג פי"ח אות יא בהגה ד"ה עכ"פ) ובמשנה הלכות (ח"ג סי' רט)].

שמחה בין רובשר

בזמן הזה שאין בשר שלמים, אין שמחה אלא בין. [פסחים (קט)].
ועל כן אין יוצאין ידי חובת שמחה אלא בין, אבל בשר אין חובה לאכול.
ומ"מ מצוה יש גם באכילת בשר שנאמר בו שמחה. [עיי ברמב"ם (יו"ט פי' הי"ז-כ"א)].
כן נקט במגילת אסתר (שרש א) דלא ייד"ח אלא בין.
וכן דעת המ"א (סי' תקכט ס"ק ג וסי' תרצו ס"ק טו) אף בדעת השו"ע.
ומ"מ באכילת בשר יש מצוה כמבואר כמ"ש הביאור הלכה (שם על פי' ב ד"ה כצד) ע"פ הבי"ח].
ויש אומרים שלא דוקא אין אלא יוצאים ידי חובת מצוה זו אף על ידי כל מיני שמחה שיכולת בידו לשמוח בהם. [רמב"ם בספר המצות (מצוה נד), חינוך (מצוה תפח), ריב"א (סוכה מב: ד' ר"ן) (שם כא. בריף)].
וכן פסקו השאג"א (סי' שה), הברכ"י (סי' תקכט אות ד) והכה"ח (סי' תקכט ס"ק כה-כט).
וכ"כ במנ"ח (מצוה תפח אות ב) בדעת הרמב"ם והחינוך הנ"ל].

עיי תלמוד תורה (למקוילים לעיל)

לדעת המקילין לעיל, אף עיי מצות ת"ת מקיימים מצוה זו, דדברי תורה משמחים וקורמים לשמחת הלב. [שאג"א (סי' טט)].
ומ"מ כל זה לאנשים שחייבו בת"ת, שיש להם שמחה במה שעוסקים בתורה ומקיימים מצות המקום במצוה החביבה ושקולה לפני המקום כנגד כל המצות, אבל נשים שאינן חייבות בת"ת לא מקיימות בזה מצות שמחה. [שאג"א (שם)].
ועיי בשד"ח (ח"יה דברי חכמים סי' פד עמ' 410) בשם בעל הבנין שלמה שתמה על השאג"א שאם עיי תורה מקיימים מצות שמחה, א"ד דייקו במ"י פסחים שר"א ס"ל כולו לה' שעוסק כל היום בתורה, עיי"ש.
והארכנו בזה בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון ק"א]].

קיום מצוה בעלמא בשאר דברים המשמחים

אע"פ שיש סוברים שלא מקיים חובת מצות שמחה אלא בין, מ"מ לכל הדעות יש משום קיום מצוה בעלמא בשאר דברים כגון בשר ושאר דברים המשמחים. [כן מוכח מהמ"א (סי' תקלג ס"ק ג) הובא להלכה במ"ב (שם ס"ק כג).
וכן כמבאר בלבוש (שם אות א) וסי' תקכט ס"ק ד וסי' תקל ס"ק א).
ועיי במ"ב (סי' תקל ס"ק א)].

שיעור השמחה

שיעור השמחה הוא אפ"ה זמן מועט. [שאג"א (שם)].
ועיי עוד בעמק ברכה (שמחת יו"ט אות ב) שכת' שצריכים להגיע לשמחת אפ"ה שהיא כוללת שמחה וטוב לבב].

כיצד משמח את בניו הקטנים

משמח בניו ביתו הפוסקים בנתינת קלויות, אגוזים או שאר דברים הראויים להם. [שו"ע (סי' תקכט סעי' ג)].
ומסתמית הפוסקים משמע שאף בפסח ושוכות אי"צ לקנות דבר חדש כל יום.
ועיי'כ היינו טעמה כי מתנה חשובה שמתנה ממשמח.
משא"כ שתיית יין שהיא שמחה מועטת ועיי'כ בעיני כל יום].

כיצד משמח אשתו

צריך לשמח את אשתו במה שראוי לה, בגדים ותכשיטין כפי ממונו. [שו"ע (סי' תקכט סעי' ב)].
ומסתמית הפוסקים משמע שאף בפסח ושוכות אי"צ לקנות דבר חדש כל יום.
ועיי'כ היינו טעמא כי מתנה חשובה שמתנה חשובה.
משא"כ שתיית יין שהיא שמחה מועטת ועיי'כ בעיני כל יום].
ואף על ידי כלי שאין בו שימוש ביו"ט יוצא יד"ח. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש שוכות פי"א הגה ה)].

שתיית מיין ענבים (במקום יין)

י"א שיוציאים יד"ח שמחה עיי' שתיית מיץ ענבים. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פי"ט הגה 78)].
וי"א שיעור השתיה ואכילה יין.
וכן נראה עיקר. [הגרשי"א זצ"ל (שבות יצחק פסח פי"י אות ד)].

שיעור השתיה הוא רביעית.

שיעור השתיה הוא רביעית. [הגרשי"א זצ"ל (מבקשי תורה ח"ב עמ' רעג)].
ויש אומרים דאף בפחות מכשיעור סג"י. [הגר"ק זצ"ל (חוט שני יו"ט פכ"ב עמ' אות ב)].
ועיי בתשובות והנהגות (ח"ה סי' קנג)].
ומח' זו קיימת אף לענין אכילה, אם צריכה כזית או אפילו בפרות מכן סג"י.
ומסתבר כדעה ראשונה. [כן משמע מסתימת הפוסקים.
ועיי ברבבות אפרים (ח"א סס"י ש) בשם בעל האג"מ דצריך כזית בשר].

אכילת בשר בקר או בשר עוף

מצות שמחת יום טוב בבשר היא בעיקר בבשר בקר. [חוו"י (סס"י קעה) ובעל האג"מ (רבבות אפרים ח"א סי' שט)].
ומ"מ גם בבשר עוף יש קצת מצוה. [חוו"י (שם) הביאו השבט הלוי (ח"ג סי' יח אות ב) והוס"ף שמנהג שלנו גסם ביו"ט אין מהדרין דוקא על בשר בהמה.
ועיי במהרש"ם (ח"ט סס"י פא)].

מאכלי הלב בשבועות

הנוהגים לאכול רק מאכלי חלב בסעודת ליל שבועות (ועיין בזה להלן), אי"צ לחוש משום ביטול מצוה שמחת יו"ט, כי כן נהגו. [לפי המבואר לעיל דאין באכילת בשר משום מצוה חיובית אלא משום מצוה בעלמא, יש ליישב המנהג לאכול רק מאכלי חלב בסעודת יו"ט שבליל חג השבועות, כיון דאיכא טעם לדבר ואין משום ביטול עיקר חובת מצות שמחה שהרי שותים יין.
ועיי בדרכ"ת (סי' פט ס"ק יט)].

בפסח ושוכות מצות שמחה נוהגת אף בימי חולו של מועד.

הלכה (סי' תקמב סעי' ב ד"ה עיי' פועל וסי' תקלט סעי' ד ד"ה ויוציא יותר) כדאינא ברמב"ם (יו"ט פי' הי"ז).
ועיי בזה בשפ"א (יומא ג. על תוס' ד"ה פז"ר), בערול"ג (סוכה מ. ד"ה במתנין) ובמנ"ח (מצוה תפח אות ד).
ועיי בתשובות והנהגות (ח"ה סי' קנג) שדעתו שהחובה היא דוקא בשאר דברים המשמחים אבל לא בין שאינו נוהג אלא ביו"ט].

ס ע ו ד ת ה ח ג

מאכלי חלב

נוהגים לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות. [רמ"א (סי' תצד סעי' ג)].
ועיי"ש ובמ"ב (ס"ק יב) טעם הדבר, ועיי עוד בשמעתא עמיקתא גליון ט"ן].
ואוכלים אח"כ מאכל בשר. [רמ"א (שם)].
ויש שהנחו לעשות קידוש בבוקר אחרי התפלה ולאכול מאכלי חלב.
וכן נהג הגרשי"א זצ"ל (ישא יוסף ח"ג סי' קיט אות ב).
ועיי במ"ב (ס"ק יג) שכת' דגם נוהגין בקצת מקומות לאכול דבש וחלב מפני התורה שנמשלה לדבש וחלב כמשי"כ דבש וחלב תחת לשונך וגו', עיי"כ].
ועיי שנהגו לאכול בסעודת הלילה רק מאכלי חלב. [כן נהג הגרשי"ק זצ"ל (אורחות רבינו ח"ב עמ' צח)].

כ' להמים

יש נוהגים להביא עם המאכלי חלב ב' לחמים על השלחן שהוא במקום המזבח, ויש בזה זכרון לשתי הלחם שהיו מקריבין ביום הבכורים. [רמ"א (שם)].
ועיי במ"ב (ס"ק יד) טעם הדבר.
ועיי"ש (ס"ק טו) שנהגו לאפות לחם א' עם חמאה דאו בדואי יצטרך להביא לחם אחר לאכול עם בשר].

זהירות מהרהקות בין בשר להלב

יש להיזהר בענין מאכלי בשר וחלב בכל מה שזוהרים בכל השנה כמבואר ביו"ד סי' פ"ח ופ"ט שלא יצא שחרם בהפסדם. [מ"ב (שם ס"ק יז)].

ח מ ת נ ה בין בשר לחלב

אכילת גבינה לאחר אכילת בשר

מי שאכל בשר אמי של חיה או עוף אסור לו לאכול אחריו גבינה, לדעת השו"ע (יו"ד רס"י פט) עד אחר שש שעות.
ולדעת הרמ"א (שם) מעיקר הדין מיד אחר סילוק השלחן רשאי לאכול גבינה, אלא שנוהגים להמתין שעה.
ויש מדקדקים להמתין ו' שעות, וכן המנהג.
להחמיר, והמקיל בזה עובר במה שבל תורת אמן. [נכ"א (כ"ל מ' את יג) וערה"ש (אות ז).
ואע"פ שבמאירי (מגן אבות ענין ט ד"ה זו היא) כתב דבחדש שעות סגי.
וכן דעת הגרשי"א זצ"ל (הכשרות פי"י הגה עו) אם עבר רוב השעה, מ"מ המנהג הפשוט כסתמימת הפוסקים דבעיני שש שעות שלמות.
ועיי בשמעתא עמיקתא גליון ק"ב, ועיי"ש לענין הנוהגים להמתין ג' שעות].

לעם בשר

אם לעם בשר ולא אכלו (כגון שלועס לצורך תינוק), לבן אשכנז יש להקל להמתין שעה. [רע"א (סי' פט אות ב) ויד יהודה (וקצר ס"ק א)].

טעם בלשון

אם טעם בשר או תבשיל בשרי בלשון ולא בלעו, אי"צ להמתין, אלא די לו בקינוח הפה (והדין כן אף לבני ספרד). [גהגות מהרש"ק (על הפנ"א סי' פט מ"ז ס"ק א ד"ה דעל) וכה"ח (שם)].

אכלת התיבה קטנה

מי שאכל חתיכה קטנה מאוד מבשר (כמו שמצוי בין השיניים) אי"צ להמתין שש שעות.
וכן יוצא מהר"ן (חולין ל: בריף סד"ה אמר) הובא ברמ"א (סי' פט סעי' א).
וכן דעת הגר"מ הלברשטם זצ"ל (הכשרות פי"א הגה עח).
וכ"כ במגילת ספר (סי' פט אות ב).
והארכנו בזה בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון רי"ג]].

מ"א שיש בו שאריות בשר

האוכל מאכל שיש בו שאריות קטנות מבשר או מרוטב של בשר, אינו חייב להמתין שש שעות, ומ"מ יקח פיו.
והדבר מצוי כשמגישים מאכל פרווה כגון אורז עם כף שיש בה שאריות בשר.
ומ"מ יש להיזהר לכתחלה להשתמש באופנים אלו בכלי נקי.
עיי' במהר"ט (יו"ד ח"ב סי' יח ד"ה ועל).
ועיי עוד בשמעתא עמיקתא גליון רי"ג]].

שומן של בשר

שומן של בשר דינו כבשר עצמו. [רמ"א (יו"ד שם סעי' א)].

תבשיל של בשר

אכל תבשיל של בשר מותר לאכול אחריו תבשיל של גבינה.
וכן הדין אם צאל לאכול גבינה ממש אחר תבשיל של בשר או בשר אחר תבשיל של גבינה, אלא שבאופן זה עלול ליטול ידיו. [שו"ע (שם)].
וי"א שיש חובה ליטול ידיו אף כשאוכל תבשיל ממין השני. [רמ"א (שם)].
וכי"ז מעיקר הדין אבל נהגו להחמיר שלא לאכול גבינה אחר תבשיל בשר ללא המתנה כמו אחר בשר עצמו. [בי"י (או"ח סי' קעג) ורמ"א (יו"ד שם)].
ואפ"י שתה מרק צלול של בשר או עוף אין לאכול אחריו גבינה. [ברכ"י (שיו"ב שם אות כז-לא)].

לא מרגיש טעם בשר בתבשיל
אם טעם התבשיל ואין בו טעם בשר אינו צריך להמתין שש שעות אחריו. [יד יהודה (סי' פט ארך ס"ק ה ד"ה מיהו).
ועיי"ש שאע"פ שמחמיר טובא בטעימת ישראל מ"מ סומך לכתחילה לענין המתנה מבשר לחלב.
והארכנו בזה בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון קל"ב].

תבשיל שיש בו אבקת מרק בשר

יש להמתין שש שעות אחר אכילת תבשיל שיש בו אבקת מרק בשרית. [עיי בט"ז (סי' צח ס"ק יא) דמלתא דעביד לטעמא בהתירא (בשר או חלב) בטל בסי'.
ואי"כ ק"וי לענין המתנה דאם איכא סי' נגד האבקה בטלה היא ולא צריך להמתין אחריה ו' שעות.
אלא שהפנ"ג שם ביאר דהט"ז או"ל כהש"י (ס"ק כט) דס"ל דדבר דעביד לטעמא אינו בטל רק מדרבנן ובבליעת היתר לא גזרו.
ולפ"י לדעת הפרי"ח (ס"ק כה) דס"ל דדבר דעביד לטעמא אינו בטל מדין י"ל דא"כ טעם הדתירא אינו בטל.
ואי"כ בי"ד יש להחמיר.
ועוד י"ל דהט"ז יודה דעכ"פ חשיב תבשיל של בשר י"ל דא"כ טעם בשר (סי' פט) כ"ז].

מאכל שטוגן **בשמן בשמן שטיגנו בו בשר**

מאכל שטוגן בשמן שטיגנו בו בשר (מצוי בחנויות "פלאפלי" שמטגנים שם גם שניצלים), צריך להמתין אחריו וי' שעות זדינו כתבשיל של בשר, ויש מקילין בזה. [כן שמענו מאי מחשובי פוסקי זמננו. וכן פסק הגרשו"י אולמן זצ"ל כי אינו חביב ככה"ג תבשיל של בשר]. ואם א"כ במאכל טעם בשר, לכל הדעות א"צ להמתין שש שעות. [כני"ל בשם הדין יהודה לענין תבשיל שאין בו טעם בשר].

תבשיל שהתבשל בכיר בשרי

תבשיל שאין בו בשר אלא שנתבשל בקדירה של בשר, מותר לאכול אחריו גבינה, ואין בזה מנהג החזמר. [ומ"א (סי' פט סעי' ג)]. ואפי' דבר חריץ שהתבשל בקדרה או נחתך בכלי בשרי בן יומו א"צ להמתין אחריו וי' שעות. [ח"י רע"א (עם של השי"ד סי"ק יט)]. ואפילו אם אכל בשר רשאי לאכול מיד בצל או שאר בדרים חריפים שהתבשלו או נחתכו בכלי חולב. [נהגה לפני"ג (או"ח סי' תצד אי"א סי' ק) אם אכל בשר ממש שא' לאכול אחריו צנון שנחתך בסכין חלבי. ועי' ביד יהודה (פיה"א סי' ה) שכת' בקדירה שאב"י נר' להקל. אולם דעת הגרשו"א זצ"ל (קשו"ע פפור"פ סי' י הגה' 13) להקל בכל זה, ודעת הגר"ש זאנר זצ"ל (מבית לוי בב"ח עמי' לד אות ה והגה שם) שכן המנהג. ועי' במהרש"ם (דע"ת ססי' תצד)].

תבשיל שהתבשל בכיר בשרי לא מקנחה

י"א שאפי' אם נתבשל והתבשיל בקדירה שלא הודחה יפה ויש בה קצת שאריות בשר א"צ להמתין שש שעות. [ב"ח (שם), שי"ד (סי' יט), פרי"ח (סי' יט), פת"ש (סי' ז) ויד יהודה (שם ארוך סי' ה) בדעת השי"ד]. וי"א שדוקא אם יש ששים לבטל השאריות הדין כן. [פת"ש (שם) בשם הבית לחם יהודה. וכן דעת הדי' והדה (שם)]. והעיקר כדעה ראשונה. [שכן רוב דעת גדולי הפוסקים. וכן פסק הערוה"ש (אות יג). וכן שמענו בשם הגר"ש אולמן זצ"ל].

מאכל פרווה שנאפה עם בשר (המתנה מחמת זיעה)

מאכל פרווה שנבלע בו טעם מחמת זיעת בשר (אדים בשריים), א"צ להמתין אחר אכילתו וי' שעות. [רב פעלים (או"ח ח"ב סי' גי ד"ה והנה אע"פ) כיון שאין אלא הבל ואין טעם במאכל]. ועי"כ מאכל פרווה שהתבשל בתנור בשעה שבעה שבלע בו בשר (בכלי נפרד) א"צ להמתין אחריו. [כי לא מצוי זיעה בתנורים ולכן אלא הבל בעלמא ואין טעם בשר בתבשיל. ועוד שמבאר לעיל שמועיל טעימה לענין המתנה].

המתנה לאחר אכילת גבינה

המתנה בין אכילת מאכלי חלב בקדירה בשר

האוכל גבינה רשאי לאכול אחריה בשר מיד, אחר שיעיין בידיו שלא נדבק בהם מהגבינה ויקנח וידוה פיו. [שו"ע (סי' פט סעי' ג)]. ולענין גבינה קשה יעויין להלן.

קינוח והדחה כיצד

קינוח הוא שילעס פת ויקנח בה פיו יפה, וכן בכל דבר שירצה, חוץ מקמח, ומתרים או ירקות, לפי שהם נדבקים בחניכים, ואח"כ ידוה פיו במים או ביין. [שו"ע (סי' פט סעי' ג)]. ולענין סדר הקינוח וההדחה, י"א שאיזה מהם שירצה יקדים. [שי"ד (סי' ג) והערוה"ש (אות ט), וי"א שנכון להקדים הקינוח. [שו"ע (אות ג)]. ונח' אחרונים אם צריך לבלוע המאכל שמקנח בו, י"א דאם יש פמיו ופלט לא מיקרי קינוח עד שיבלענו. [פרי יצחק (סי' ז) ופת"ש (סי' ה)]. וי"א דאין צריך לבלוע. [פמ"י (שי"ד סי"ק ג), שו"ב (אות טו) ויד יהודה (קצר סי' יח)]. ולכתחלה יבלענו. [צאצא כל השיטות. ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קניח שאם בולע המאכל לצורך הקינוח מברך עליו כיון שנהנה].

קינוח והדחה אחרי המתנת שעה

אחר שעה מאכילת הגבינה אין צריך קינוח והדחה. [ע"י שי"ד (סי' פט סי' ז) וחכ"א (כלל מא' אות יג) וסד"ל שלנהגים להמתין שעה אחר אכילת בשר איצ' קינוח והדחה. ואף לטי"ז (שם סי' ב) החולק ע"ז, וי"ל דיודה לענין אכילת בשר אחר גבינה, דדוקא בשר שהוא דבר קשה יש לחוש בו טפן].

המתנה בין מאכלי חלב למאכלי בשר (ע"פ הוזהר)

י"א שע"פ הסוד יש להמתין בין אכילת גבינה לאכילת בשר. [ע"י בווהר (פ' מפסטים דף קכה). דאין לאכול בשר בחלב דאֶתְבַרְךָ כִּתְדָא (לא) בַּעַ"ש. עֲתָא דְתַדְא, או בסעודתָא דְתַדְא. י"א שש שעות. [פמ"יג (שם שי"ד סי"ק טו) וברכ"י (שו"ב שם אות ו). ועי' בב"י (או"ח סי' קע ד"ה ויש מחמירין) דלפי הוזהר יש להמתין וי' שעות אפילו לבשר עוף דלא כפרי"ח (סי"ק טו)]. וי"א שעה. [שי"ד (סי"ק טז), פרי"ח (וי"ד סי' פו סי"ק ה) וגר"א (ע"פ סעי' ג)]. וי"א שאם מברך ברכה אחרונה ביניהם א"צ להמתין. [ופלתי (סי' א)]. וי"א שהמנהג להמתין חצי שעה. [הגר"ש זאנר זצ"ל (מבית לוי וי"ד עמי' לו אות ט ובגה"ג. וכי"כ בתשובות והנהגות (ח"ב סי' שצ ד"ה ובוזה"ק) והוסף דיש נוהגים להמתין חצי שעה אף אחר שתיית חלב]. ויש נוהגים להקל בזה, ומיד אחר קינוח והדחה אוכלים בשר (אף ללא ברכה אחרונה). [מ"ב (סי' תצד סי"ק טז)].

אכילת בשר אחר אכילת גבינה קשה

י"א שיש להמתין וי' שעות אחר גבינה קשה אפי' לאכילת בשר עוף. וכן מנהג בני אשכנז. [רמ"א (סי' פט סעי' ג)].

אחר אכילת גבינה צהובה המצויה בזמנינו

י"א שבגינה צהובה של זמנינו אין לה דין גבינה קשה של זמנם וא"צ להמתין וי' שעות. [חזו"א (מעשה איש ח"ה עמי' כב) והגר"ח"ק שליט"א (דולה ומשקה עמי' רנט). וכן נקט בעל האג"מ (משנה הלכות חט"ז סי' ט), וכן הורה הגרשו"א זצ"ל (קשו"ע פפור"פ עמי' קלט) אלא דעיני"ש שלעצמו נהג לחמיר. וכן דעת הגר"א קוטלר זצ"ל (קשו"ע פפור"פ עמי' קלח ומאור השבת ח"ג עמי' תכז)]. ויש מי אומר שיש להמתין וי' שעות משום שכבר נהגו חכם להחמיר בזה. [הגר"ש"א זצ"ל (קשו"ע פפור"פ ביאורם עמי' קלט). וכן שמענו מן ממוקריבו של הגרשו"א זצ"ל. ועי' בקובץ תשובות (ח"א סי' נח אות ב) ובתשובות והנהגות (ח"ב סי' שפח). ודעת הגרבי"צ אבא שאול זצ"ל (ספר השערות פ"י הגה קכב) דמנהג בני ספרד להמתין שעה א'. ודעת השבט הלוי (ח"ב סי' לה) שמהנגנו להחמיר]. וכל א' ינהג כמנהגו. [ועי' משי"כ בסי"ד בשמעתא עמיקתא גליון צ'].

שאר דיני המתנה

ישן שינת קבע אחר אכילת בשר

יש מי שאומר שאם אחרא אכילת בשר ישן שינת קבע, השינה ממעטת זמן המתנה בין שעה לשעות. [דעת קדושים (הבטשטאטש סי' פט סעי' ג)]. ויש מי שמיקל בזה לאחר אכילת בשר עוף. [הגרשו"א זצ"ל (נשא יוסף ח"ב סי' קרט אות ו). וכת' הגר"ח"ק שליט"א (נשא יוסף שם) שלפי דעה זו ניתן להקל גם לענין אכילת בשר לאחר גבינה (לנהוגים להמתין אחריה)]. ולמעשה המנהג להמתין וי' שעות בכל אופן. [הגר"ש זאנר זצ"ל (מבית לוי וי"ד הלי' בב"ח עמי' לד) והגר"ח"ק שליט"א (דולה ומשקה מעמ"י רנז)].

מסתפק אם עברו שש שעות

מי שמסתפק אם עברו שש שעות מאז שאכל בשר, רשאי לאכול גבינה. ומי"מ אסור להיכנס בספק לכתחלה. ויש להזיזוה בדבר. [ע"י בדרכ"ת (סי' פט סי"ק ה). והוכחנו בסי"ד כדבריו בשמעתא עמיקתא גליון י"ח אף לשיטת החולקים על הדגמ"ר שתביא שם].

התחיל לאכול גבינה תוך שש שעות מאכילת בשר

יש מי שאומר שמי שאכל בשר וטעה והתחיל לאכול גבינה בתוך וי' שעות רשאי לגמור אכילתו. [דעת קדושים (סי' פט אות ב). וכן פסק הכה"ח (שם אות ח)]. ואין נוהגים להקל בזה. [הגר"מ להברשטאם זצ"ל (הכשרות פ"י הגה קד)]. ועי' בשמעתא עמיקתא גליון ק"ב].

טעימת מאכל חלב, תוך שש שעות מאכילת בשר

יש אומרים שמתוך (אחר קינוח והדחה) לטעום בפיו אם אינו בולעו, מאכל חלבי תוך שש שעות מאכילת בשר. [הגרשו"י אולמן זצ"ל אפילו אליבא ההשו"ע הנ"ל, כיון דטעימה לא אסרו לענין זה]. ונראה דאין להקל בזה אלא לאחר המתנת שעה. [וכעין מה שמצינו בריע"א (סי' פט אות ב) לענין הלועס בשר]. ואם טועם בלשונו יש להקל בכל אופן. [הגר"ש"א זצ"ל (אבני ישפה ח"ה סי' קא ואשרי האיש וי"ד פיה אות כג). והארכנו בזה בסי"ד בשמעתא עמיקתא גליון קכ"ז].

כירך על מאכל חלבי תוך שש שעות

מי ששכח ובידך נהג גבינה או אכילת בשר, י"א שאין לו לטעום ולהמאכל אף כשכוונתו להניצל מברכה לבטלה. [ע"י שבט הלוי (ח"א סי' רה)]. וי"א שאם כבר חלף שעה א'. מתום אכילת בשר יש להק ש לטעום מעט ע"מ להניצל מאיסור ברכה לבטלה, ומי"מ ירחוף פיו לפני הטעימה. [תשובות והנהגות (ח"ב סי' שפט)]. וכן מסתבר. [וע"י בדרכ"ת (שם סי"ק כא) ובכה"ח (וי"ד שם אות

ה). ועי' עוד בשמעתא עמיקתא גליון כ"א].

שימוש בסוכר שיש בו טיפות חלב

מותר להשתמש בסוכר שנושף בו מעט חלב, להכנת משקה פרווה, בתוך המתנת שש שעות מאכילת בשר. [דלא שריד ככה"ג משום אין מבטלין איסור לכתחלה. וכן א"ל הגרמ"ש קליון שליט"א]. אמנם יש להזיזוה מלהשתמש בו עם בשר. [במקום שתסוכר עומד לשימוש עם בשר ועם חלב יש להזהר ליחד כלי עם סוכר לשימוש עם בשר וכלי לשימוש עם חלב שלא יבוא לידי תקלה, וכעין זה מצינו ברמ"א (סי' פח סעי' ג) לענין מלח. והארכנו בשמעתא עמיקתא גליון קס"ח].

יולדות ומניקות

יולדות ומניקות, רשאיות לשתות חלב או לאכול גבינה על מנת לחזק בריאותם (והמניקות אף ע"מ להרבות חלבם), אחר המתנת שעה מסוף אכילת בשר. ועליהן לברך ברכה אחרונה אחר אכילת הבשר ולעשות קינוח והדחה (דהיינו לאכול דבר מה חוץ מקמח, תמרים וירקות, ולשתות משקה כלשהו). ויולדות שאי"א להן בקל לקנח פיהם דינן כמבואר להלן לענין חולים שאב"ס. [ע"י בחכ"א (כלל מ סוף אות יג), בשבט הלוי (ח"ב רס"י לב) ובחוט שני (ח"ד עמי' רנא) בשם הגר"ח"ק זצ"ל]. ורשאיות לאכול ללא התרת נדרים כי דעתם לחזור למנהגם. [כדמוכח מסתימת החכ"א הנ"ל שתתיר ללא התרה, אע"פ שבחכ"א (כלל קכו אות ח) פסק החש"ד דבמקום חולי אף שדעתו לחזור למנהגו צריך התרה. ועי' עוד בכל זה בשמעתא עמיקתא גליון רנ"ח].

חולים שאין בהם סכנה

חולים שאין בהם סכנה הצריכים לאכול מאכלי חלב לצורך רפואתם, א"צ להמתין כלל אחר אכילת בשר, ועישו קינוח והדחה וברכה אחרונה לפני אכילת מאכלים אלו. ומי"מ אם בידם להמתין שעה, לכתחלה יעשו כן. [חכ"א (כלל מ סוף אות יג), בן איש חי (שנה ב שלח לך אות יא) ושבט הלוי (סו)]. ואם א"א להם בקל לקנח פיהם, כיון שעבר שעה מסופיק הודחה בלבד. וכמו"כ אם אין בידם לברך ברכה אחרונה די ביטולוק לשלוחן (והיינו מעשה שנראה שמסלק עצמו מסעודה ראשונה). [דרכ"ת (סי"ק טו-טז)]. ועי' בשמעתא עמיקתא גליון רנ"ח]. ורשאים לאכול ללא התרת נדרים כי דעתם לחזור למנהגם. [ע"י המקורות לעיל בענין יולדות].

קטנים

קטנים שטרם מלאו להם שלש שנים, מותרים באכילת מאכלי חלב אחר בשר. מכאן והילך, אם הם בריאים ואינם זקוקים ביותר למאכלי חלב, יש לחנכם להמתין בין אכילת בשר לגבינה. וימתניו שעה אחת. ומגיל ט' שנים יש להוסיף ולחנכם להחריק בין בשר לחלב מסעודה לסעודה (של הקטן), ועכ"פ מגיל קרוב לבט מצוה יש לו להמתין וי' שעות. [הגר"ח"ק זצ"ל (חוט שני ח"ד פמ"ה עמי' טט)]. ודעת הגר"י קמינצקי זצ"ל (אמר ליקבע על יודי סי' פט) שעד ג' שנים ודאי א"צ להמתין כלל ואף לאחר גיל זה עד כגיל שש שנים הוא חומרה יתירה. ועי' בשבט הלוי (ח"ד סי' פד). והארכנו בזה בסי"ד בשמעתא עמיקתא גליון פ"ז].

מראית העין

אכילת מאכל סתמי הנראה כבשר בסעודה חלבית

מותר לאכול ואף לבשל בשר סויה עם חלב, וכן לשתותו תוך סעודה בשרית (או עם בשר), כי בזמנינו הדבר מפורסם שיש מאכלים הנראים כבשר או חלב והם אינם אלא סתמיים. ועל כן מותר לשתות קפה עם חלב פרווה בתוך סעודה בשרית. ומי"מ המהדר יניח קופסת המוצר הסתמי כהיכר במקום גלוי. [ע"י בחשב האפוד (ח"א סי' כ). ועי' בשמעתא עמיקתא גליון רי"ו].

לחם שאכלו בסעודה חלבית/בשרית

לחם שננע כבשר, אכילתו עם גבינה

לחם שננע בבשר, אסור לאכולו עם גבינה. וכן אם נגע בגבינה, אסור לאוכלו עם בשר. [שו"ע (סי' צא סעי' א)]. ועל כן יש להזיזוה שלא יגע הלחם לא בבשר ולא בגבינה כי חוששין אולי ישכח להדיחו ויאכלנו עם המין השני. [שי"ד (סי"ק ד)]. ומי"מ אם מייחד הלחם לאכול רק עם בשר או חלב, אין הלחם נאסר, ככי באופן זה לא חוששים ויכבו ויאכלנו עם המין השני. ועל כן מותר למרוח לכתחלה על הלחם ממרח חלבי וכדומה. [ערוגת הבשם (רס"י צא) הובא בדרכ"ת (סי' צא סס"ק ג)]. והנה מבואר בשי"ד הנ"ל דמועיל הדחה ללחם. אולם כבה"ג (הגר"ש אותיות ב ג - תמה על השי"ד ונקט דלא מועיל הדחה ככה"ג. ותביאו הפמ"יג (שם). וכן פסק בערוה"ש (אות ה). מיהו הפת"ש (סי"ק ד) דחה דברי הכנה"ג וסיים דמי"מ נראה דבלחם יש חילוק, דאם נגע בלחם שלם או בפרוס מצד חוץ במקום הקשה מינ' בחדחה, אבל אם נגע מצד פנימי' במקום ררך עבר גרידה (שהוא פחות מקליפה כמ"ש השי"ד סי' צ"ו סי"ק כ"א), עי"כ. וכי"כ ביד יהודה (פח"א סי"ק ט) דבעי גרידה. ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ח].

הכבשר או הגבינה יבשים

י"א שאין איסור לאכול לחם עם המין השני אלא כשננע בבשר או גבינה לחים, אבל אם הם יבשים, מותר לאכול עם מין השני. [שי"ד (סי"ק א' ד), פרי"ח (סי"ק ד), פלתי (סי"ק ג) וחכ"א (מב, ה)].

לחם שאכלו ממנו בסעודה בשרית או חלבית

לחם שאכלו ממנו בסעודה בשרית, אין לאכולו עם גבינה (או להיפך). [שו"ע (סי' פט סעי' ד). ומשמע שהלחם נאסר אפילו כשאינו רואה עליו שאריות בשר וכי"ב. ואפשר חדששו חז"ל שמא בלע טעם מבשר רותח וכדו' ולא אדעתיה]. וכל זה לענין החתיכה שחתכו מהכיכר ואכלו בה המאכל, אבל הלחם הנשאר בצד אינו נאסר. [אג"מ (וי"ד ח"א סי' לח)].

מאכלים שאכלו מהם בסעודה בשרית או חלבית

שאר מאכלים שאכלו מהם בסעודה בשרית (כגון סלטים וכדו'), מעיקר הדין מותר לאוכלם במין השני אם נוהר לקחת מהם עם סכו"ם נקי, אבל בלא"ה אין לאוכלם עם המין השני. [בדי השלחן (סי' פט סי"ק צט). ומי"מ כל זה בסתמא, אבל היכן שידוע שהשאריות התבטלו בס', המאכלים מותרים באכילה במין השני. אלא שאין לעשות כן לכתחלה כשדעתו לאוכלם במין השני. אמנם לענין לחם שנאכל עם בשר (או גבינה) משמע מהפוסקים שהוא אסור עם מין השני בכל גוונא].

חימום לחם על מכסה סיר רותח

מותר לתת חלה על מכסה של סיר בשרי רותח אע"פ שהחלה בולעת דרך המכסה מטעם הבשר (אם המקום גנוב בולע רק כדי קליפה, ואם המקום רטוב כדי שיהיה כמבואר במ"ב סי' תנ"א) וי"א סי"ק קי"א), ואין בזה משום לחם שנילוש בשומן או חלב שנתפס נאסר כמבואר להלן. [דע' כאן על השמש חז"ל אלא אם נתן חלב או שומן בשר בישיעת לישות]. אבל לאחר שנאפה אין הלחם נאסר. וכן משמע בסי' צ"א דבכה"ח הלחם לא נאסר. וכן פסק הגר"ח"ק שליט"א (שאלת רב עמי' צג). ודלא כבדי השלחן (סי' צא סעי' א) שכת' לאסור בזה]. ומי"מ אם רצונו לאוכלה עם גבינה, עליו להוציא את המקום שדבר מטעם הבשר. וכי"ז לכתח'י, אבל בדיעבד אם כבר עירב החלה עם גבינה, אם יש הפסד שבלע רשאי לאוכלה. [ע"י ברמ"א (רס"י צח) דני"ט בר נייט בדיעבד שרי. ואע"פ שהלחם בולע בשעת בישול דעת רוב הפוסקים דאמרינן אף ככה"ג ני"ט בר נייט ועי"כ בדיעבד אין לאסור. והארכנו בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ח]. (ואם טעם מקום הקליפה או הנטילה ואין בו טעם בשר לפי הסוברים שמועיל טעימת ישראל מותר לאוכלו כולו עם המין השני, ע"י להלן בטעימת ניי"ט בר ניי"ט).

המכסה מזוככית

אם הניח החלה על מכסה מזוככית (או פיירקס) נקי מותר לאוכלה כולה עם המין השני. [דיעויין בשו"ע (סי' תנא סעי' כז) דכלי זכוכית אינו בולע. ואף לרמ"א המחמיר שם וס"ל שבולע ואין לו הכשר, מי"מ כבר הביא בפמ"יג (שם מ"י ד"ה אעתיק וסי' קה מ"יז סי"ק א' ד"ה ואם יש) דכוונתו להחמיר דוקא לענין חמץ. ובני"ד דקל כני"ל ניתן לסמוך ע"ז. ועי' עוד בזה בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ח].

נותן נייר ככף על המכסה

יש לתת עצה בדין השאלות ושאריו בחזקת פרווה (אף כשמניחה על מכסה שאינו מזוככית), ע"י נקייון המכסה משאריות בשר (או גבינה) והפסקה בין הלחם לסיר בנייר אלומיניום (באופן זה הוי כמכלי כללי שמעיקר הדין לא יוצא ללא רוטב). [ע"י בגליון קל"ג. אולם נייר אפיה שמענו

מהגרש"ז אולמן זצ"ל והגרמ"ש קליין שליט"א דלא מהני לזה כי אין דינו ככלי מחמת שסופג].

עיסה חלבית

להם, עוגות ועוגיות, מעיסה חלבית

אין לשין עיסה בחלב, ואם לש כל הפת אסורה, כי חששו חז"ל שמה יאכלנה עם בשר. וכן אסור ללוש עיסה בשומן בשר שמה יאכלנה עם גבינה. [שו"ע סי' צז].

כשעושה סימן

אם עושה בה סימן או צורה שונה אין איסור. [שו"ע סי' צז] ורמ"א (שם).

לעשות הסימן לאחר אפייה

י"א שמועיל לאפות ע"מ לעשות סימן לאחר אפיה. גני מהרש"א (סי' צז אות ב) ודת אש (ססי' יב), וכן ר"ל חמודי דינאל (סוף תערובות סי' יח) ושאר בצ"ע. ובאבן שיראל (ח"ט סי' סז) נקט להקל וכתב כן אף בדת החו"ד (באורים ס"ק ג וחי' ס"ק ה). [ולתחלה אין להקל בזה, אלא יעשנו דוקא לפני האפיה. [כי כן הוא הפשט הפשוט בדברי הפלתי (ססי"ק א), החו"ד (שם) והחכ"א (כלל נ אות ה). וד"מ בדיעבד יש מקום להקל. וכן דעת הגר"מ הלב"רשטאם זצ"ל (הכשרות עמ' רסז הגה לה). ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קס"ד].

כשעושה כמות קטנה

אם עושה כמות קטנה מהעיסה, מותר ללוש בחלב או שומן. [שו"ע סי' צז] ורמ"א (שם)]. ולדעת השו"ע (סי' צז) כמות קטנה פירושו "כדי אכילה בבת אחת". [וכ"כ הפמ"י (ש"ד ס"ק א) אליבא דהמחבר. וכ"כ בב"ח"ח אות ז', ועיי"ש באות ח' דנאכל בבת אחת היינו לכל אחד ואחד מבני הבית]. ולדעת הרמ"א (שם) שכל שהוא לצורך אותו היום הוא בכלל מועט. [וכ"כ הפמ"יג (שם) והחו"ד (ביאורים ס"ק ג). ועי' ערה"ש (אות א) שכתב שאכילת אים יא שהוא מעט לעת הוי דבר מועט. ועי' בצלל החכמה (חי' סי' פד) שרק מותר ליום א' ולא ליומיים. וכ"כ בדרכ"י (ס"ק לה)].

עשה כמות קטנה וותר

אם עשה כמות קטנה, וותר, יעשה בו סימן ומותר באכילה. [ועי' בלבו"ש (ס"ק קלה) המובא בפת"ש (ס"ק ב) שמוכח דבהכי"ח הפת חוזר ונאסר. אלא די"ל דמ"מ כיון שנאפה בהיתר מהני לעשות היכר אחר האפיה אפי' לכתחלה. וכן העירוני שמבואר בחו"ד (ס"ק א), עיי"ש. ועי' בדרכ"י"ש שהביא מפקפקים על הבלבו"ש].

עיסה מתוקה

עיסה ממואלת במיני מתיקה וכדומה שאין דרך לאכלה עם בשר או גבינה, מותר ללוש אותה עם חלב או שומן. ולפי זה עוגות, סופגניות ודומיהם שלשים אותם בחלב וכדו', אין לחוש בהם, שאין דרך לאוכלם עם בשר. [מהר"י"ט (יו"ד ח"ב סי' יח ד"ה ועל הגלוסקאות), פרי"ח (ססי"ק א), חכ"א" (שם אות ג), פת"ש (ס"ק ג) וכה"ח (אות טו)]. ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קס"ד].

בישול בכלים בשריים לצורך סעודה חלבית

בישול מאכל פרווה בכלים בשריים ע"מ לאוכלו עם גבינה

אסור לבשל מאכל פרווה בכלי בשרי בן יומו (אע"פ שהוא נקי), על מנת לאוכלו עם גבינה (או להיפך). [שו"ע ורמ"א (סי' צה סעי' א-ג) וכ"כ השי"ד (ס"ק ד) דאף להשו"ע אינו מותר אלא אם כבר בישל, אבל לבשל ע"מ לערבב אסור. וכן נקטו הפרי"ח (סי' א), הוב"ב (ס"ק ב) והכה"ח (אות א)].

מאכל שהתבשל בכלי בשרי, לערבו לבתחלה עם גבינה

מאכל שהתבשל בסיר בשרי אפי' בן יומו, לדעת השו"ע (סי' צה סעי' א) מותר לערבו אפי' לכתחלה עם גבינה. אולם לדעת הרמ"א (סי' ג) אסור לערבו לכתחלה, אלא שאם כבר התערב בדיעבד המאכל מותר. והדין כן אף אם המאכל נצלה בכלי בשרי. [פרי"ח (ס"ק ה), פמ"יג (סי' מ"ז) א', חכ"א (מת, א), ערה"ש (אות יב) וכה"ח (אות כב). וכן משמע מהשעה"צ (סי' תמז אות א), דלא כהשי"ד (סי' צה ס"ק ד), החו"ד (חי' ס"ק ה) והפת"ש (ס"ק ב) דס"ל שאם נצלה נאסר בדיעבד. ומ"מ כתי' החו"א" (א"ח סי' ק"ט ס"ק יג) דדוקא שבלעיל הקדרה גם הטעם בשר ללא אמצעות מים, חשיב נצלה].

אין טעם בשרי או חלבי בתבשיל

יש אומרים שאף אם טועם המאכל ולא מרגיש בו טעם בשר או חלב, אין להקל על סמך זה לערבו לכתחלה עם המין השני (למחמירים לעיל), שכיון שטעיממה בז"ה"ז תלויה במח' אין להקל אלא בדוחק גדול או בצירוף כמה ספיקות. [הגרח"ק שליט"א והגרני"ק זצ"ל (הבית בשכרתו עמ' כז הגה ק"ד)]. וי"א שאפשר לסמוך באופן זה לכתחלה על טעימת ישראל. [הגרח"פ שייעברג זצ"ל (ספר חרקי דעת). וכן שמענו בשם הרמב"ם קליין שליט"א]. ולמעשה נראה שיש להחמיר כדעה הראשונה. [והארכנו בזה בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון קל"ב].

כלי אינו בן יומו

לבני אשכנז אף בכלי שאינו בן יומו אין לבשל ע"מ לאכול עם המין השני, ומ"מ אם כבר בישל מותר לכתחלה לאוכלו עם בשר. [נח"א" (שם אות ב), וכן משמע קצת מהרמ"א (שם). וכן פסק הגרש"א זצ"ל (שבוי"י ח"ב עמ' רה). ובתשובות והנהגות (ח"א סי' תלד) כתי' דראוי לזהר בזה, ובמקום הדחק יכול לסמוך להתיר לכתח'. ועי' במנח"י (ח"י סי' עז אות ג)]. ולבני ספרד, מותר לבשל אף לכתחלה בכללי שאינו בן יומו ע"מ לערבב המאכל במין השני. [כה"ח (סי' צה אות ג) בשם בית דוד (יו"ד סי' מב)].

עשה כמות (מהמחמיר לעיל)

אם עבר במזיד ובישל בכלי חולב על דעת לאכול המאכל עם בשר, לא קנסינן ליה (ולבני ספרד מותר לערבו עם מין השני ולבני אשכנז הדין כן בכלי אינו בן יומו), כיון שמה שאוסרים י"ט בר נ"י"ט לכתחלה, אינו אלא הרחקה דרבנן בעלמא. [פרי"ח (אות א). פלתי (ס"ק א), פמ"יג (סי' צה מ"ז ס"ק ד), די יהודה (ס"ק יב) וכה"ח (אות ח). דלא כהמנחת כהן (ח"א פ"י"ב דף ע"ז ע"ד) שכת' דאף להשו"ע קנסינן ליה ואסור לערבבו. ועי' בדרכ"י (ס"ק טו)].

הלך מהאנשים שמבשלים עבורם דעתם לאכול עם גבינה

המבשל בכלי חלבי (לבני ספרד אפילו הוא בן יומו ולבני אשכנז באינו בן יומו), וכוונתו בשעת הבישול לבשל התבשיל אף לצורך אנשים שרוצים לערבו בבשר, הולכים אחר רוב אנשים שמבשלים עבורם (אחר "עיקר הכוונה"). וכן כשמבשל עבור עצמו ובני ביתו אזלינן בתר הרוב, ואם רובם אין כוונתם לערבב במין השני שוב מותר לבשל אף עבור מי שכונתו לערבב במין השני [אולם במקום שמבשל עבורו ועבור חבירו או בן זוגו, כיון שאין רוב דנים אותו לכתחלה ואסור לעשות כן]. [וכן מבואר במהרל"ב"ח (סי' קכא ד"ה אמנם האוסר וסד"ה אמנם לקנות) המובא בש"ד (סי' ק"ט ס"ק כ). והארכנו בזה בס"ד בגליון ק"ס].

מבשל כמות גדולה והלק ממהנה דעתו לערבו במין השני

במקום שמבשל כמות גדולה והרוב מתבשל ע"מ לערבב בפרווה או במין הכלי, אע"פ שיש מיעוט שודאי יערבבו במין השני, מותר (כי הולכים אחר עיקר הכוונה). [כן מבואר במהרל"ב"ח (שם) המובא בש"ד (שם). והארכנו בזה בס"ד בגליון ק"ס].

בן אשכנז לבשל עבור בן ספרד שדעתו לערב המאכל במין השני

מותר לבני אשכנז לבשל עבור בני ספרד בכלי חלבי (אף בשרי) שאינו בן יומו אפי' שידוע לו שכונותם לערב התבשיל במין השני (אין בזה משום נ"יט בר נ"י"ט לכתחלה). [וכן יוצא מהמהרל"ב"ח (שם) המובא בש"ד (שם). והארכנו בזה בס"ד בגליון ק"ס].

מאכל פרווה שהתבשל בסיר בשרי, להממו בסיר חלבי

אע"פ שלא עושה נ"יט בר נ"יט לכתחלה כמבואר לעיל, מ"מ מאכל פרווה שהתבשל בסיר בשרי (נקל) אפילו בן יומו, מותר לחממו למאור מכן בכלי חלבי (נקל) אפילו בן יומו (או איפכא). [נעי' בש"ד (סי' צד ס"סי"ק טו) שכתב דאף לאוסרים בנתבשלו מותר להשתמש בכליהם. ועי' בפמ"יג (סי' צה מ"ז ס"ק ה). ועי' בדרשה (ססי"ק א), בב"ח ובפרי"ח (שם) דאף לכתחלה מותר לבשל בסיר בשרי ע"מ לחמם התבשיל בשעת הצורך בסיר חלב (או איפכא). והארכנו בשמעתא עמיקתא גליון רס"ד].

שימוש בתנור לבשר והלב

מי שאר יבדו לרכוש תנור לבשר ולחלב לצאת מכל חשש מכשול, רשאי לבשל מאכל בשרי אחר תבשיל חלבי (או איפכא) לאחר ניקוי וליבון קל (ולכתחלה יש להדליק לצורך זה הגריל, כי גוף החימום שלו גלול). [הגרש"א זצ"ל (אשרי האיש יו"ד פ"ה אות כח). ועי' במנח"י (ח"ה סי' כ) ובתשובות והנהגות (ח"א סי' תל). ועי' עוד בשמעתא עמיקתא גליון קל"ג].

אפיית חלות בתנור חלבי בן יומו

מותר לאפות חלות או שאר דברים יבשים (שאין בהם משום זיעה) בתנור חלבי בן יומו, אפילו על מנת לאוכלם בבשר (או איפכא), אף ללא הכשרות התנור (וישתמש לצורך זה בתבנית חד פעמית או יפריד בין העיסות לתבנית בנייר אלומיניום). [נהרי' יש בה רק משום נ"יט בר נ"יט דק"ל, ואין חשש לזיעה. ויש עוד בזה צדדים ואכמ"ל. וכן שמענו בשם הגרש"א זצ"ל. ועי' משי"כ בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון קל"ג].

שימוש במיקרוגל לבשר והלב

יש מי שאומר שמותר להשתמש במיקרוגל לחלבי ולבשרי אם מדקדק לכסות התבשיל. ודי שיכסה תמיד אחד מהם או הבשרי או החלבי. [הגרבי"צ אבא שאול זצ"ל (בדרשת והקרת חי"ב יו"ד סי' ד אות ב)]. ויש אומרים שאין נכון לעשות כן לפי שעלול ביותר שלא יהא התבשיל מכוסה כראוי. [הגרש"ז"א זצ"ל (הלכ"ש פסח פ"ז הגה 44) והגרש"א זצ"ל (שם פ"ה סוף אות ג). וכן הוא במבית לוי (ח"ז עמ' כח, ח"ג עמ' כב אות ט). דעת הגרש"א זצ"ל (שם)]. וכל זה בשימוש תדיר כגון בבית, אבל באקראי כגון הנמצא במקום ציבורי שכל חשש שהתנור נטרף (כגון בית חולים וכדו'), יכול לסמוך לכסות (ויכסה התבשיל מכל צדדי, ואם התנור אינו נקי יקפיד לכסות התבשיל בבי' כיסויים). [והארכנו בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון קמ"ב].

כיריים (הצובות העומדות על הגז)

מותר להשתמש בכיריים לבשר וחלב אם משתמשים בהם על ידי הפסק כלי (כלומר שמנחים האוכל בכלי ולא על החצובה). [מ"ב (סי' תנא ס"ק לד) משום שני טעמים, א' מה שנפשך מיד נשרף, ב' הבלוע בהם לא יוצא חי הוי מכלי לכלי ללא רוטב. ועי' באג"מ (יו"ד ח"א סי' נט). וכן פסק באור לציון (חי'ג פ"י אות ג). ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קל"ג באורך].

כיריים השמליות (קרמיות)

כיריים חשמליות שזוככות קבועה עליהן (קרמיות), יש מקום להקל להשתמש בהן לבשר ולחלב עכ"פ ע"י הפסק כלי (אם אין במשטח שאריות של בשר או חלב בעין). [כי אינו דומה לאינדוקציה דלהלן כי בכיריים אלו המשטח מתחמם ושוּרף בעינו. ומ"מ כיון שמנחים הסירים ממש על המשטח יש לחוש שאריות בשר בעין וכדו' ועי"כ ראוי להחמיר לייחד א' לבשר או לחלב].

אינדוקציה

כירה חשמלית הנקראת "אינדוקציה" יש להחמיר להשתמש מיוחדת לבשר ולחלב בנפרד. [דהנה במ"ב (סי' תנא ס"ק לד) הובא לענין כיריים גז מבואר ב' טעמים להתיר בכל השנה השימוש בכיריים לבשר וחלב. ובחצובות אלו טעם א' פעמים שאינו קיים כי כשנשפך מהסיר לחוף המקום קר (ופעמים הסיר קטן ואח"כ משתמש בסיר גדול יותר וכדו' וכן יש לחוש שיניה סיר חם על מקום המלוכלך ויתכן תחכות בעין וכדו'). וכן א"ל הגרמ"ש קליין שליט"א]. ומ"מ מותר להשתמש בהם אחר ניקוי והנחת דבר החוצץ בין הסיר למשטח האינדוקציה כגון מדבקות מגנטיות המיוחדות לתאם הכלים לאינדוקציה או משטח סיליקון דק (המאפשר חיבור מגנטי). [דהוי מכלי לכלי שלא עובר בלא רוטב, ואע"פ שמהרמ"א (סי' צב סעי' ה) חשש שיש לחוש לכת' שעובר בלא רוטב, מ"מ מבואר במ"ב (שם ס"ק קלו) שע"י הפסק אין חשש].

פלטה השמלית

לכתחלה אין להשתמש עם פלטה חשמלית לחמם מאכלים של בשר וחלב. ומ"מ באופן אקראי יש להתיר אחר ניקוי המשטח וכיסוי בנייר אלומיניום עבה (ע"מ שלא יקרע בקלות). [הנה במ"ב המובא לעיל מבואר ב' טעמים להתיר שימוש בכיריים לבשר וחלב, ובה טעם הראשון פעמים שאינו קיים כי כשנשפך מאכל בדי"כ לא נשרף כי אין חומו רב. ומ"מ אם מנקה אותה ומכסה אותה ע"י נייר אלומיניום שרי וכן אפ' משיריה ע"י הדלקתה עד שתחממת הרוב טב אין לחוש].

ניצוק

עירווי על חלב או בשר ממיחה העומד לשימוש פרווה

מעיקר הדין מותר לשפוך מים רותחים ממיחם או קומקום העומד לשימוש פרווה על בשר או חלב, אפי' עומדים ע"ג האש. [כי הזיעה העולה אינה יס"ד, דסתמא דמילתא זיעה שיוצאת מחוף לדפנות הכלי אינה יד"ס כמבואר בפמ"יג (סי' צד מ"ז ס"ק א ד"ה דע שמה). ומשום ניצוק חיבור אין לחוש כיון דהוי התירא. וכן פסק הגרש"ז"א זצ"ל (מאור השבת ח"ב מכתב כה, ד). ובדרך זה פסק הגרש"א זצ"ל (שבות יצחק בדיני שיהיה פ"ז אות ח). והארכנו בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון קע"ח].

מוצאי ה הג

הבדלה

מוצאי יום טוב מבדילים על הכוס. [שו"ע (סי' תצא סעי' א)]. ולא מברכים לא על הבשמים ולא על הניר, אפילו חל נ"י"ט במוצ"ש. [שו"ע (שם) ומ"ב (ס"ק ג), עיי"ש הטעם לדבר].

אפרו הג

נוהגים להרבות קצת באכילה ושתייה ביום שאחר החג והוא "אסרו חג". [רמ"א (סי' תכט סעי' ב). ועי' בתורה לשמה (סי' קמ)].

לחאתנות כמוצאי חג השבועות

אסור להתענות במוצאי חג השבועות. [שו"ע (סי' תצד סעי' ג). ועי' במ"ב (ס"ק ו) טעם הדבר]. ולא מתענים תענית יארציי"ט. [גר"ז (סי' תכט אות יז)]. וכן חתן וכלה ביום חופתם אינם מתענים. [מ"ב (סי' תקעג ס"ק ז)]. ולסוברים בסמוך שלא נופלים על פניהם עד י"ג סיון, י"א שאף אין מתענים בהם ואפילו חתן וכלה ביום חופתם, וי"א שחתן וכלה מתענים. [נעי' במ"ב (סי' תקעג ס"ק ז)]. ולמעשה המנהג להתענות. [א"יא מבוטשטאטש (שם ד"ה בהנה"ח). וכן דעת הגרש"א זצ"ל (אשרי האיש חי"ג פס"ה לא)].

אמירת תהנון

אין אומרים תחנון עד ח' בסיון, דהיינו אחר אסרו חג. [רמ"א (סי' תצד סעי' ג)]. ויש מקומות שנוהגים שלא ליפול כל הששה ימים שאחר שבועות מפני שהקרבות של חג השבועות היה להם תשלומין כל ז' ז'. [מ"ב (סי' קלא ס"ק לו)]. וכן מנהג אר"י שלא לומר תחנון עד יום י"ג סיון. [לוח אר"י לגרמ"ט (ר"ש חודש סיון). וכן דעת הגרש"א זצ"ל (הלכ"ש שבועות פ"י"ב אות טז והגה בה) שב"י"ג צריך לומר (אף בחו"ל) אע"פ שהוא יום שישי אחרי יו"ט שני בחו"ל. והחו"א (ארחות רבנו ח"א עמ' סח) נהג לאומרו אחרי איסור חג]. ואין אומרים ה"י"ר שאחר קריאת התורה והזכרת שמות. [לוח אר"י (שם)]. ובשחרית של אסרו חג רובם אין אומרים קל ארך אפים ולמנצח (ויש נוהגים לאומרם). [לוח אר"י לגרמ"ט (סוף חודש סיון)].

ניתן להאזין לשיעורי הלכה מובעמח"ם שמעתא עמיקתא שליט"א בקול הלשון – טל: 6761* יש להקיש 3–3–1 שלווחה 65

ניתן לתרום דרך "נדרים פלוס" – יש להקיש: 1. קופות נוספות 2. הניכי ישיבות רמות ב' 3. גליון שמעתא עמיקתא

הלכות

הלכות

הגליון נתרם בעילום שם להצלתח התורם ומשפחתו – לשאלות והערות ניתן להתקשר לפל' 052–767–0503